

VELDNAMEN OP EN ROND DE BEEGDERHEIDE

Mevr. P. Schreurs, Dorpsstraat 11, 6097 AL Heel

In de vroegere boerengemeenschappen was grond een zeer belangrijk gegeven. Bewoners duiden bepaalde plekken soms in het dialect aan met lokale benamingen, vaak aan de hand van bijzondere kenmerken. Bijzondere kenmerken waren bijvoorbeeld het reliëf van een gebied, het soort vegetatie, het gebruik van een stuk land of de naam van de eigenaar. Op deze manier ontstonden veldnamen die meestal via mondelinge overlevering werden doorgegeven.

VELDNAMEN OP DE BEEGDERHEIDE

Een aantal veldnamen is terug te vinden op oude kaarten. Ook vind men ze terug in de boeken van Schepenbanken. Bij aan- of verkoop van onroerend goed werden veldnamen gebruikt als extra aanduiding om de ligging van een perceel vast te leggen. Dit gebruik verdween toen in de Franse tijd het kadaster werd ingevoerd met zijn cijfers

en letters om percelen te lokaliseren. Veel veldnamen verdwijnen thans door het in onbruik raken bij de lokale bevolking. Vele nieuwkomers in de dorpen kennen de namen niet. Daardoor raken deze namen in vergetelheid, tenzij gemeentebesturen aan nieuwe wijken namen geven zoals die vroeger ter plaatse voorkwamen.

Veel van de veldnamen zijn al eeuwenoud. Andere zijn later ontstaan. Soms is hun betekenis te verklaren; vaak echter is dit een hachelijke zaak.

Bij navraag blijken de volgende namen in en rond de Beegderheide nog bekend te zijn, met name de ouderen. De cijfers voor de namen corresponderen met de cijfers in figuur 1.

1. OP SCHATTE

Deze naam werd reeds gebezigd op 08-07-1650 bij een koop, ingeschreven in Schepenboek nr. 109.

2. DE SCHATTEBERG

Deze wordt vermeld op 23-12-1698 bij de verkoop van 'een derde deyl van een vrecht landt gelegen op Schatten regnotende (=grenzende) ter eenre Sijbert Loeven en ter andere Jan Loeven met het ene hoofd op Carel Fox erve en met het andere op de Schatteberg' (Schepenboek 109).

In de Gemeentegids 1996-1997 van Heel wordt het langs de Baexemerweg gelegen Sportpark Op Schatte genoemd.

3. DE TES

Men herinnert zich nog dat in een lichte inzinking van dit gebied een aantal kleine huisjes lag met kleine akkers.

4. SENSCHOOF OF SENSENHOVE

Al in 1655 opgetekend in Schepenboek 109 vanwege een erfdeling van 'een stuck landt geleghen in ghen Dael genoempt de Sensenhoove'.

De openbare begraafplaats die in 1990 in gebruik werd genomen draagt de naam Senserhoove.

5. HET KIRKEBUUSJKE

Grond die in bezit was van de Kerk.

6. DE VLOAS

Een ven waarin vlas te roten werd gelegd. Volgens een zegsman zou het daarom zo genoemd zijn. Later, toen de teelt van vlas achteruit was gegaan, is men dit ven zo blijven noemen.

7. DE GALGENBERG

Hier stond de galg om misdadigers op te hangen. Ongeveer 15 jaar geleden lag er nog een

FIGUUR 1. Veldnamen op en rond de Beegderheide. De cijfers worden in de tekst verklaard.

steen die de plaats van de galg markeerde. De steen werd gestolen. Bij afgraving van de berg werden de kettingen waar het laatste slachtoffer 'Jantje Eenoor' mee geboeid was geweest terug gevonden.

8. DE ZOATBERG

Op deze berg stond een bijzonder soort den-
nen waarvan de zaden werden verzameld om
plantgoed te 'trekken' in een boomkwekerij
van de Gemeente. Dit deed men omdat de
aanleg van bossen dan goedkoper was.

9. HET FENGERSVEN

Voorheen was dit een groot open ven waar-
in men kon zwemmen en waarin kinderen
met bootjes speelden. Na de aanleg van de
A68 is het gaan verdrogen en verlanden.

10. HET FRANKENVEN

Draagt de naam van een familie Franken uit
Horn.

11. DE DUYNEN

Een complex stuifduinen; de duinen gingen
verstuiven door het eeuwenlang begrazen
met schapen en door (te) diep afsteken van
heideplaggen. De stuifduinen zijn tot op de
dag van vandaag blijven bestaan omdat dit
terrein in gebruik is als militair oefenterrein.
Er wordt geoefend met tanks en zware
vrachtwagens.

De Duynen worden al vermeld in het Sche-
penboek op 15-06-1663. Tegenwoordig
noemt men ze 'Franse Bergen'. De eigenlijke
Franse Bergen werden afgegraven. Ze lagen
op het traject van de A68 die dwars door de
stuifduinen werd aangelegd in de jaren 1965/
1970. In de Duynen werd in 1853 op 4,5 me-
ter diepte een stenen sarcofaag gevonden van
waarschijnlijk een zeer voorname Romein.

12. HET THOMASKANAALTJE

Een greppel, die in het kader van de werkver-
schaffing omstreeks 1935 werd gegraven
door ene Thomas Piepers met zijn zonen.
Het was bedoeld als afwatering van de ven-
nen die langs de Napoleonsweg liggen, maar
men had geen rekening gehouden met het
hoogteverschil. Het had geen nut.

Als er water in stond had dit een oranje kleur.
Vandaar werd het door de kinderen het 'To-

matenkanaaltje' of het 'Rode kanaaltje' ge-
noemd.

13. HET KOEVEN

Een drenkplaats voor koeien in voor- en na-
jaar als men de 'kleine heerd' op de heide liet
grazen van jonge heidescheuten, die opgeko-
men waren na het afplaggen.

14. DE KOEWEG

Over deze weg kon met het Koeven recht-
streeks bereiken. Later was dit niet meer
mogelijk door de aanleg van percelen bos. De
weg begon bij en ligt in het verlengde van de
Bosstraat. Als de koeien gedrenkt waren in
het Koeven stak men via deze weg de 'Stein-
weg' (Napoleonsweg) over ('die was toen
nog niet zo druk') naar het noordelijk gedeel-
te van de Beegder heide. In 1755 heette de
Koeweg: Koyenweg.

15. HET BEEGDERVEN

(In Horn noemt men dit het Höarderven!)
Dit is het meest bekende en grootste ven van
de Beegderheide. Na de Tweede Wereld-
oorlog werd er in gezwommen en in de om-
geving gekampeerd door jeugdgroepen uit
Roermond. 's Winters wordt er geschaatst.

16. DIEPENDAAL

Een oude naam die een verlaging in de omge-
ving aanduidt. Tegenwoordig draagt het 'nieu-
we huis' die naam. Vlak langs de Napoleons-
weg ligt het oude huis van waaruit men waar-
schijnlijk rond 1900 is begonnen met een ont-
ginning. Oudere inwoners van Beegden noe-
men deze plek ook: 'Bij Hobus in de hei'.

17. KUNCKENS BUSJKE

Een bosje dat eigendom was van een familie
Kuncken uit Heel. Voorheen was het een
akker met voederbieten.

18. HET KIKKERVEN

Een totaal verland ven dat vroeger werd ge-
bruikt als drenkplaats voor het vee van Ho-
bus. Waar nu bos ligt lagen voorheen weilan-
den en akkers met aardappels, rogge en voe-
derbieten.

19. BIJ PIEPERS IN DE HEI

Deze had aanvankelijk grond in pacht van de

Gemeente Beegden, die hem in 1931 85 aren
verkocht. Hierop bouwde hij het nu nog be-
staande huis 'zodat hij dicht bij zijn ontginning
kon wonen'. Hij opende er tevens een café
en legde een schietbaan aan voor handboog-
schieten. De handboogclub noemde men
'Het Heideroosje'.

20. HET HUISJE VAN AMENT

Dit huisje, het 'Zonnehuis' geheten, was een
zomerverblijf van een tandarts uit Roer-
mond. Deze liet het in de dertiger jaren bou-
wen door aannemer Salemans uit Baexem.
Het bestaat nu nog.

21. HET POMPSTATION

Dit waterpompstation werd in 1958 in wer-
king gesteld. Er werd drinkwater opgepompt.
Dit werd gedistribueerd naar de omliggende
dorpen. Vóór die tijd werd men voorzien van
drinkwater door pompen die verspreid ston-
den in het dorp. Ofwel men had een eigen
pomp aan huis.

Tegenover het pompstation liggen in het bos
nog de bedden waarin het water van het sta-
tion werd ontzield en gefilterd totdat in
1971 een filtergebouw werd geopend.

22. DE ONTGINNING

Een groot vlak stuk grond in het zuidelijk deel
van de Beegderheide. In de Tweede Wereld-
oorlog mocht men de grond niet bewerken.
De Duitsers wilden er een vliegveldje aanleg-
gen. Daar is het echter nooit van gekomen.

Nog andere namen die genoemd worden
zijn: De Smeeljen, de Grommert, den Engel,
de Wildekamp, het Watergaat, de Vlieter:
een aantal percelen grond met onder andere
vennen uit het Heyveld die ten offer zijn ge-
vallen aan de ontgrinding.

Opmerkelijk is dat wanneer men zich de na-
men weer herinnert er over gesproken
wordt in de verleden tijd: 'Vroeger zeiden
we....' of 'De Schatteberg lag....'

Uit de gedateerde beschrijvingen in het Sche-
penboek blijkt, dat namen al eeuwenlang in
gebruik zijn. Veelal betrof het (nu bebost)
akkerland. Andere zijn ontstaan rond en na
1900 tijdens de ontginning van de Beegder-
heide tot bos.